

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Актуальні проблеми
вітчизняної та всесвітньої
історії**

Випуск 20

Рівне – 2010

«Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії»: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. – 333 с.

Ювілейний випуск наукової збірки «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» присвячений 70-ти річчю Рівненського державного гуманітарного університету.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних проблем української та світової історії, виголошені на II Міжнародній науковій конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів 8–9 грудня 2010 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний факультет).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан Михайлович, кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне).

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила Олександрівна, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне).

Науковий редактор:

Троян Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Члени редколегії:

Жилюк Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор (м. Острог).

Киридон Алла Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Київ).

Степанков Валерій Степанович, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський).

Стоколос Надія Георгіївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Фісанов Володимир Петрович, доктор історичних наук, професор (м. Чернівці).

Чухліб Тарас Васильович, доктор історичних наук (м. Київ).

Швецова-Водка Галина Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне);

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне);

Шугасва Людмила Михайлівна, доктор філософських наук, професор (м. Рівне).

Згідно постанови президії ВАК України часопис «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» визнано фаховим виданням у галузі історичних наук

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 4 від 26 листопада 2010 р.

Свідотство про державну реєстрацію: серія KB № 15857-4329P від 12.10.2009 р.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Остафова 29, історико-соціологічний факультет РДГУ.

Джерела та література

1. Безносова О. В. Пізнє протестантське сектантство Півдня України (1850 – 1905): Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Дніпропетровський державний університет. / О. В. Безносова. – Дніпропетровськ, 1998. – 17 с.
2. Белов Ю. С. Правительственная политика по отношению к неправославным вероисповеданиям России в 1905 – 1917 гг.: Автореф. дис... канд. ист. наук. / Ю. С. Белов. – СПб., 1999. – 22 с.
3. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. – К.: Освіта, 1992. – 192 с.
4. Дело об уклонении в шундизм // CD «История Евангельского движения в Евразии: Материалы и документы (1.0)». – Одесса, 2001. – Режим доступа: E:\files\texts\3\0060a.html
5. Алексий епископ. Материалы для истории религиозного движения на юге России во второй половине XIX в. – Казань, 1909.
6. История баптизма: сборник. Вып. 1. / сост. и предисл. С. В. Санников. – Одесса: Одесская богословская семинария: Богомыслие, 1996. – 496 с.
7. История евангельско-баптистского движения в Украине: материалы и документы / [составление, редактирование, вступительная статья, вступительный очерк, примечания, комментарии С. И. Головащенко; редкол.: С. И. Головащенко, Ю. Е. Решетников, С. В. Санников]. – Одесса: Богомыслие, 1998. – 277 с.
8. Клибанов А. И. Религиозное сектантство в прошлом и настоящем / А. И. Клибанов. – М.: Наука, 1973. – 256 с.
9. Маргаритов С. История русских мистических и рационалистических сект. – Симферополь: Таврическая губернская типография, 1910. – VII, 228, III с.
10. Меры против распространения шундизма в селе Суемец Вольнской губернии // CD «История Евангельского движения в Евразии: Материалы и документы (1.0)». – Одесса, 2001. – Режим доступа: \files\texts\3\0149a.html
11. Опря І. А. Становище та діяльність пізньопротестантських громад Правобережної України (1900–1917 рр.): дис. ... кандидата іст. наук: 07.00.01 / І. А. Опря. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 219 с.
12. Решетников Ю. Е. Украинские баптисты и Российская империя: Церковно-государственные отношения между российским правительством и евангельско-баптистским братством на Украине во второй половине XIX – начале XX вв. – Одесса, 1997. // CD «История Евангельского движения в Евразии: Материалы и документы (1.0)». – Одесса, 2001. – Р.2.8. – Режим доступа: \files\books\book_004\0090_t.html
13. Решетников Ю. Огляд історії Евангельско-баптистського братства в Україні / Ю. Решетников, С. Санников. – Одесса: Богомыслие, 2000. – 230 с.
14. Решетников Ю. Е. Становлення та диференціація евангельського руху в Україні: Автореф. дис... канд. філософ. наук / Ю. Е. Решетников. – К., 2000. – 17 с.
15. Савинский С. Н. История евангельских христиан-баптистов Украины, России, Белоруссии (1867–1917). / С. Н. Савинский. – СПб.: Христианское общество «Библия для всех», 1999. – 424 с.
16. Ясевич-Бородаевская В. И. Борьба за веру: Историко-бытовые очерки и обзор законодательства по старообрядчеству и сектантству в его последовательном развитии с приложением статей закона и высочайших указов / В. И. Ясевич-Бородаевская. – СПб.: Государственная типография, 1912. – XXX, – 656 с.

УДК 016:008(477) «1991/...» + [378.14:008]:027.2

Світлана Грипич, доц., директор наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету;
Ольга Білявцева, к. мистецтв., доц. кафедри культурології РДГУ

БІБЛІОГРАФІЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДОБИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-КУЛЬТУРОЛОГІВ (НА ПРИКЛАДІ ФОНДІВ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

У статті охарактеризовано стан бібліографії культури України доби незалежності в цілому та її наявність у фондах наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету, зокрема. Розглянуто роль наукової бібліотеки ВНЗ у підготовці фахівців-культурологів, важливість знання ними культури свого народу, володіння інформацією, здобутою із сучасної джерельної бази професійного спрямування.

Ключові слова: бібліографія культури України, доба незалежності, студенти-культурологи, Рівненський державний гуманітарний університет, наукова бібліотека ВНЗ.

В данной статье проанализировано состояние библиографии культуры Украины периода независимости и её наличие в фондах научной библиотеки Ривненского государственного университета. Рассмотрена роль научной библиотеки вуза в подготовке специалистов – культурологов, значимость знания культуры своего народа, овладение информацией, добытой благодаря современной источниковедческой базе профессионального направления.

Ключевые слова: библиография культуры Украины, период независимости, студенты-культурологи, Ривненский государственный гуманитарный университет, научная библиотека вуза.

The article described the state of the bibliography of days of culture of Ukraine's independence in general and its presence in the scientific libraries of Rivne State Humanitarian University in particular. The role of university research libraries in training, culture, knowledge of the importance of culture of the people, the possession of information obtained from modern sources of professional direction.

Key words: bibliography of Culture of Ukraine, independence day, students on culture, Rivne State Humanitarian University, the University Library.

Забезпечення суспільства висококваліфікованими спеціалістами у гуманітарній сфері є важливим завданням початку третього тисячоліття. Тому й питання накопичення джерельної бази кожної зі спеціальностей є актуальною справою для вищого навчального закладу. Центральним воно стало й для наукової бібліотеки РДГУ, особливо у контексті забезпечення літературою навчального процесу спеціальностей культурологічного та історичного спрямування. Адже якісне фахове навчально-методичне забезпечення дисциплін є запорукою успішного оволодіння студентами тими знаннями, що є фундаментальними.

Як відомо, усі зміни, що відбуваються у нашій країні, суттєво змінили роль та місце і самої бібліотеки у суспільстві, поставили перед нею нові вимоги та завдання, обумовили перегляд старих підходів до організації роботи, пошуку нових шляхів розвитку. Після здобуття Україною державної незалежності розвиток її інформаційно-освітнього простору відповідає низці Законів, зокрема: «Про інформацію» (1992 р.), «Про національну програму інформатизації» (1998 р.), «Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» (2007 р.), Державній програмі «Інформаційні та

комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 рр. тощо. Отже, діяльність наукової бібліотеки має важливе суспільне, соціокультурне значення, спрямовується на гуманізацію, інтелектуалізацію, освіченість наших громадян, з яких чималу частку уособлює собою студентство, яке згодом буде представляти не тільки навчальний заклад, в якому здобуло фах, але й, можливо, країну на світовому рівні.

Вітчизняні та зарубіжні науковці у свої працях сьогодні звертають увагу на роль бібліотеки ВНЗ в організації навчально-виховного процесу. Зокрема О.Біличенко [11] наголошує на культурно-виховній ролі книги, М.Бондаренко [12] та І.Драч [44] аналізують перспективи активізації навчального процесу через самостійну роботу студентів у бібліотеці.

П. Роговою [116] та Я. Шрайбергом [144] акцентується увага на місці наукової бібліотеки у системі вищої освіти, її роботи в умовах правової та технологічної еволюції суспільного розвитку. О. Баркова [9], О. Барішева [10], Б. Бочаров [16], Л. Влащенко [21], Н. Давидова [37], В. Іванов [47], В. Качаліна [67], О. Кожевнікова [69], Ю. Ткаченко [134] у дослідженнях зазначають на інформаційно-виховній функції, потребі створення електронних бібліотек у сучасних ВНЗ; Т. Астапенко [6], Л. Бур'ян [17], І. Перепелиця [110] у розвідках доводять необхідність формування екологічної свідомості та культури. Н. Коляновцева [71] та О. Забеліна [53] зупиняються на проблемі становлення вузівської бібліотеки в нових умовах розвитку інформаційної культури.

Активність дослідників закономірна з низки актуальних причин: стрімкого реформування вищої освіти України; гострої конкуренції вітчизняного видавничого ринку; обмеження фінансової можливості ВНЗ та фізичних осіб; трансформації традиційної бібліотечної мережі в електронну згідно вимог часу; витіснення бібліотек мережею Інтернет-центрів, клубів, кафе; недостатнього рівня створення вітчизняного інформаційного простору у порівнянні зі світовим; слабкої мотивації індивіда формувати інтелектуальну, моральну культуру засобами друкованих джерел.

Останнє із зазначеного викликає особливу стурбованість у всієї освітянської еліти, адже цілком очевидно, що інтелектуальний розвиток студента, у першу чергу, базується на книжкових фондах, фундаментальних працях професійного спрямування, що тривалий час накопичуються в бібліотеці університету. Не секрет, що чимало педагогів відзначають все більшу апатію серед студентської молоді щодо якісної роботи з навчальним посібником, монографією, енциклопедичними джерелами. Популярним у наш час стає ксерокопіювання, замовлення рефератів, курсових, дипломних робіт через електронні носії інформації. Конспектування навчального матеріалу у читальній залі стрімко відходить у минуле, викликає несприйняття й часто конфлікти у спілкуванні студентів із викладачами. Та й мода на ортехніку, сучасні технології ґрунтовно підірвала авторитет традиційної для України книжкової культури, її духовного потенціалу.

Водночас педагогічним колективам ВНЗ і науковцям сьогодні вже зрозуміло, що значна частина видань гуманітарної освіти за змістом не завжди мають той рівень якості, що задовільнив би запити як студентів, так і викладачів, які доносять до аудиторії необхідну навчальну інформацію. Що стало причиною такого явища – можна довго дискутувати, але факт залишається фактом і потребує свого невідкладного вирішення. Відомо також, що за наявності бажання розібратися у ситуації, яка склалася, вже можна надіятися на позитивний результат справи.

Зокрема для такої сфери знань, як культура України, потреба в історіографічних виданнях, що містять достовірну інформацію, є актуальною, а в наш час ще й принципово важливою. Згадана принципівість полягає у необхідності критичного перегляду фахової літератури, що з'явилася у період державної незалежності України 1991–2010 років та й попередніх періодів, починаючи від другої половини минулого століття – контрастного на суспільно-політичні й громадсько-культурні події на теренах УРСР.

Проте наша увага буде акцентована на добі незалежності, коли досвід розбудови самостійної української держави забезпечив можливість нового аналізу реалій національно-культурного розвитку, надання належної оцінки складному процесу творення духовної культури, виявлення найбільш важких і цікавих його етапів у вітчизняній історії.

Фрагментарний коментар до джерельної бази, наявної у фондах наукової бібліотеки РДГУ, допоможе також користувачам краще зорієнтуватися в історико-культурній спадщині нашого народу, а вона надто чисельна і не залишає можливості проаналізувати її в межах однієї розвідки. Таким чином, враховуючи масштаби піднятої проблеми, очевидно, що чимало досліджень залишаться не поміченими авторами статті. Проте головні акценти щодо української культури із фахових розробок відомих вітчизняних вчених, все ж, висвітлимо.

Закономірно, що хвиля державної незалежності консолідувала науковців, які тривалий час виношували слова гіркоти та правди про негаразди життя українців у минулому радянському просторі. Так, тема СРСР присутня в творчості відомого вченого, політика, митця Івана Дзюби, який і раніше відзначав особливими поглядами щодо знуцання радянської влади над українською духовністю, мовою, мистецькими надбаннями. У цьому контексті згадаємо його працю «Пастка. Тридцять років зі Сталіним. П'ятдесят років без Сталіна» [42], де автор зазначає, що функціонування соціальних, економічних, психологічних важелів тоталітарної влади має цікавити нині дедалі ширші кола громадян. Значну увагу він надавав культуротвірчій діяльності шістдесятників, до когорти яких належав і сам.

Одночасно з І.Дзюбою питання психологічного тиску на вітчизняну інтелігенцію, зокрема вже згаданих шістдесятників, які, на думку багатьох дослідників, довели державотворчу справу до її логічного завершення у 1991 році, у працях аналізували В.Баран [7, 8], М.Горинь [28], І.Винниченко [19], М.Вінграновський [20], О. Гнатюк [24, 25], В. Даниленко [38, 39], С. Йовенко [48], В. Іванисенко [45], С. Скульчик [50], М. Загайкевич [51], Ю. Зайцев [52], Н. Зборовська [58], О. Зінкевич [60], І. Калинець [62], Г. Касьянов [63, 64, 65], Ліна Костенко [75], Ю. Курносів [84], В. Литвин [87], Л. Лук'яненко [89], Т. Масловська [93], О. Маркова [91], В. Медвідь [94], Г. Меднекова [96], О. Мусієнко [97], М. Мушинка [98], А. Охрімович [105], М. Павлишин [107], В. Панченко [108], О. Пахльовська [109], В. Петров [111], О. Петрова [112], А. Русначенко [118], М. Рябчук [119], Т. Саліга [120], Є. Сверстюк [123], Л. Семикіна [125], В. Сергійчук [126], Л. Танюк [131], О. Фартушний [136], Ю. Шевельов [140], В. Шовкун [143]. Праці згаданих авторів вносять важливі факти у новітню історію та культуру України, є аргументованим доказом спроможності українців бути носіями й творцями духовної спадщини, навіть в умовах суспільно-політичного, психологічного тиску радянської влади.

Актуальною темою для сучасних вчених став культурний процес в Україні на зламі XIX–XX століть. До його аналізу підійшли Я. Грицак [33], Т. Гундорова [34, 35], Т. Гунчак [36], М. Долинська [43], О. Забужко [54, 55], М. Кирюшко [68], Б. Кравченко [76], М. Кутутяк [80], М. Лук [88], О. Ріпка [115], Б.Ступарик [129], О. Сухий [130], Б. Тищик [133], В. Чоповський [137], М. Швагуляк [139], Н. Шип [142] та інші.

Доба незалежності та новий контекст соціокультурного життя України стимулювали багатьох науковців дослідити глибинні витоки походження українського етносу та його культури. Адже усі попередні періоди суттєво гальмували фаховий

інтерес до цього питання, як небезпечного. Зокрема таке зацікавлення у друкованих виданнях 1991-2007 років виявили І. Аршинов [5], Г. Булашев [16], П. Голубенко [27], В. Горобець [29], В. Горський [30], Я. Дашкевич [40], Л. Залізник [57], К. Колибанова [70], О. Коновець [72], М. Крикун [79], Є. Маланюк [90], І. Нагаєвський [99], Д. Наливайко [100], В. Наулко [101], М. Номис [102], С. Плохій [113], П. Сас [121], І. Свешніков [124], В. Смолій [127], Ф. Софонович [128], Ю. Терещенко [132], П. Толочко [135], Н. Юсова [145], Н. Яковенко [146, 147].

Чимало важливої інформації для формування і закріплення історичної пам'яті українців із початку 1991 року завдяки активній науковій діяльності інтелігенції можна почерпнути із нарисів, довідкової літератури, серед яких відомі такі видання: «Життя етносу. Соціокультурні нариси» (1997), «Феномен української культури: методичні засади осмислення» (1996), «Історія України в особах. IX-XVIII століття» (1995), «Історія України в особах. XIX-XX століття» (1995), «Українські письменники-гуманісти доби Відродження» (в 2-х т., 1996р.), «Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX століття» (1992), «Культура українського народу» (1994), «Українська культура: історія і сучасність» (1994), «Літопис Гадяцького полковника Григорія Грабянки» (1992), «Історія січових стрільців: воєнно-історичний нарис» (1992), «Сторінки історії України XX століття» (1992), «Україна 1917-1921 годов. Некоторые проблемы истории» (1991), «20-ті роки: літературні дискусії, полеміка» (1991), «Нарис історії «Просвіти» (1993), «Нагороди України. Історія, факти, документи» (в 3-х томах, 1997р.), «Українська минушина. Історико-етнографічний довідник» (1994) тощо.

Аналізована нами доба, як вже зазначалося, сприяла широкому обговоренню проблем національної культури, характеру, духовності, ідеології українців. Зважаючи на відкритий суспільно-політичний простір для такої дискусії вітчизняні вчені активно підійшли до аналізу цього питання. Зокрема згадаємо праці С.Безклубенка, С.Жижка «Розбудова націоналістичного руху як фактор скріплення Української Держави», О.Забужко «Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період», А.Карася «Душа культури і дух мислення», Б.Кравченка «Соціальні зміни і національна свідомість в Україні XX століття», М.Рибачука, О.Уткіна, М.Киришко та інших «Національне відродження і релігія», Б.Ступарика, В.Мацюка «Ідея національної школи та національного виховання в педагогічній думці Галичини (1772-1939 рр.)», О.Сухого «Національна ідея в програмах та діяльності українських політичних партій Галичини (кін. XIX – поч. XX століть)».

Цікавим та важливим джерелом інформації також є навчальний посібник за редакцією Ю.Алексєєвої [1], де аналізуються актуальні проблеми пам'яткознавства, культурного життя в Україні, воєнної історії.

Актуальні акценти містять критичні розробки дослідників творчості тих митців, які суттєво вплинули на динаміку вітчизняного літературно-мистецького життя кінця XIX - першої третини XX століття. Вивчення їх спадщини студентами-культурологами є дотиком до свідомості й принципового сприйняття дійсності у складний для творчої праці час. Серед таких розвідок згадаємо дослідження, в яких авторами осмислюються особливості розвитку літературного життя в Галичині (Т.Гундорова [34, 35], М.Ільницький [46], П.Легкий [85], С.Павличко [106], В.Петров [111], Я.Поліщук [114], Ю.Шерех [141]).

Окремо згадаємо праці М.Антоновича «С.Людкевич: композитор, музиколог», Г.Брилинської-Блажкевич «Фортепіанна творчість С.Людкевича», Ю.Булки «Музична культура Західної України», М.Гордійчука «Історія української музики», Т.Гундорової «Франко - не Каменярь», І.Дзюби «Концертно-хорове життя України 20-х – поч. 30-х років XX століття», О.Забужко «Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу», М.Загайкевич «Іван Франко і українська музика», М.Ільницького «Краси свічадо», «Західноукраїнська і емігрантська поезія 20-30-х років», «Література українського відродження», «Літературний Львів першої половини XX століття», О.Касьяненко «Мистецькі ідеї Я.Матейка в контексті національного відродження України наприкінці XIX – початку XX століття», Л.Кияновської «Стильова еволюція галицької музичної культури XIX-XX століть», П.Легкого «Потік свідомості» в прозі Івана Франка», З.Лиська «Піонери музичного мистецтва в Галичині», О.Луцького «Молода Муза», М.Наєнко «Романтичний епос: Ефект романтизму і українська література», Я.Поліщука «Міфологічний горизонт українського модернізму», О.Ріпка «У пошуках страченого минулого: Ретроспектива мистецької культури Львова XX століття», Р.Сов'яка «Остап Нижанківський. Нарис про життя і творчість», Т.Старух «Музичне мистецтво Львова», О.Ткачука «Художньо-естетична система творчості І.Франка», З.Штундер «Станіслав Людкевич. Життя і творчість» (Т.1 (1879-1939рр.)).

Центром уваги у працях низки дослідників доби незалежності постають і питання розпаду СРСР та події 24 серпня 1991 року. Зокрема, це роботи таких авторів, як О.Бойко [13, 14], А.Гальчинський [23], Ю.Голик [26], С.Грабовський [31], В.Гречанинов [32], І.Дзюба [41, 42], О.Зайцев [52], В.Каспрук [66], В.Косик [74], Л.Кравчук [77, 78], С.Кульчицький [81, 82], І.Мельник [95], Ю.Орлик [104], Д.Ростоу [117], С.Чугаєв [138], В.Якущик [148].

Отже, джерелознавча база історії культури України доби незалежності є надзвичайно широкою, цінною, багатогранною. У фондах наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету вона посіла поважне місце, користується повагою і є надзвичайно актуальною як у контексті навчального процесу, так науково-дослідної діяльності студентів, магістрантів, аспірантів та викладачів. Її аналіз у представленій короткій розвідці є поверхневим, фрагментарним, однак і в такій лаконічній формі може допомогти тим, хто цікавиться питаннями історії вітчизняної культури, скласти більш повне, завершене уявлення щодо минулого українського етносу та особливостей його культури.

Більш точнішу і повну інформацію у досліджуваному контексті можуть надати і бібліографи бібліотеки, які також є поціновувачами історико-культурної спадщини, досконало володіють знаннями у цій сфері і завжди є учасниками відповідних науково-практичних конференцій та «круглих столів».

Додамо, що як інформаційно-освітній центр вищого навчального закладу, наукова бібліотека РДГУ повноцінно виконує такі функції: забезпечує студентам-культурологам (та інших спеціальностей), магістрантам, аспірантам, професорсько-викладацькому складу доступ до рідкісних книг, методичних розробок, документів, недоступних іншим бібліотекам; здійснює різноаспектне інформаційне забезпечення різних галузей знань, спеціальностей; реалізує доступ до інформації, що наявна суто в електронній формі; пропонує послуги одержання наукового ресурсу у мережі Інтернет; пропагує друковану книжкову продукцію як складову духовної культури українців.

Позитивною для студентів нашого фаху є й співпраця наукової бібліотеки із міжнародними благодійними культурно-освітніми та громадськими організаціями і фондами, а саме: Американсько-українським фондом «Сейбр-Світло», «Відродження», «Британська Рада в Україні», фондом інтелектуальної співпраці «Україна XXI століття», Інститутом дослідів Волині та товариство «Волинь» (м. Вінніпег, Канада). Це посилює можливості молоді дізнаватися більше про європейську культуру, а також роль української культури у світовому просторі. І хоча частина згаданих організацій забезпечують студентів різноматеріальною літературою, надсилаючи їй безпосередньо на адресу кафедри, вони одночасно роблять ґрунтовний внесок у книжкові фонди бібліотеки РДГУ.

Зазначимо також, що фонди наукової бібліотеки РДГУ налічують більше ніж півмільйона (!) фахових джерел (станом на 01.01.2009 р. нараховано 517 520 примірників). Це надзвичайно потужний ресурс для освітянської структури, завдяки якому можна впевнено конкурувати і з провідними ВНЗ країни. Поширення інформації про активи нашої наукової бібліотеки ставить її саму, і університет на гідну сходинку серед вітчизняних вищих навчальних закладів.

Від часу офіційного заснування бібліотеки (1 січня 1945 року) в абсолютно інших умовах діяльності ВНЗ до сьогодні відбулося чимало позитивних змін, у першу чергу, пов'язаних із прагненням її високопрофесійного колективу забезпечити і студентам, і професорсько-викладацькому складу якісні умови праці. Відділи обслуговування, що зосереджені у різних корпусах університету, допомагають вчасно і якісно відшукати та опрацювати необхідну інформацію, організувати свою роботу у досить комфортних умовах.

Спільно із випускаючими кафедрами Рівненського державного гуманітарного університету, у тому числі й кафедрою культурології, наукова бібліотека dbae про високий рівень інтелектуальної, моральної культури студентів, їх професійну підготовку та авторитет нашого ВНЗ у системі вищої освіти України початку XXI століття.

Зазначену проблему необхідно досліджувати і надалі, адже кожен рік вносить як корективи у вітчизняну історію, так і в наявний джерелознавчий базис із історії культури. Ця справа є обов'язком кожної інтелігентної людини, яка поважає минуле народу та dbae про його сьогодні і майбутнє.

Джерела та література

1. Алексеева Ю., Кульчицький С., Слісаренко А. Україна на злам історичних епох (державотворчий процес 1985-1999 рр.): Навчальний посібник / Ю.Алексеева, С.Кульчицький, А.Слісаренко. - К.: «ЕксОб», 2000. - 296с.
2. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. - Л., 1996.
3. Антонович М. С.Людкевич: композитор, музиколог. - Львів, 1999. - 124с.
4. Антонюк В. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: Монографія / В.Антонюк. - К.: Українська ідея, 2001.
5. Аршинов І. Історія махновського руху. 1918-1921 гг. / І.Аршинов. - Запоріжжя: Дике поле, 1995.
6. Остапенко Т. Формування екологічної свідомості засобами інформаційно-бібліотечної роботи / Т.Остапенко // Екологічний вісник. - 2006. - №2. - С. 28-29.
7. Баран В. Україна 1950-1960 рр.: еволюція тоталітарної системи / В.Баран. - К., 1996.
8. Баран В. Україна після Сталіна. Нарис історії 1953-1985 рр. / В.Баран. - Львів: Свобода, 1992.
9. Баркова О. Електронні ресурси як об'єкти універсальної електронної бібліотеки / О.Баркова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2004. - №2. - С.75.
10. Барышева О. Угрожает ли Интернет существованию библиотеки? / О.Барышева // Библиография. - 2002. - №4. - С.3-13.
11. Біличенко О. Культурно-виховна роль книги в умовах формування інформаційного суспільства: автореф., дис. канд. наук: 07.00.08 / О.Л.Біличенко. Харків. Держ. акад. культури. - Х., 2001. - 15 с.
12. Бондаренко М. Активізація навчального процесу у ВНЗ через самостійну роботу студентів / М.І.Бондаренко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Зб. наук. праць РДГУ. - Рівне, 2002. - Вип. 23. - С.113-117.
13. Бойко О. СРСР: не «розпад», не «розвал» і не «розпуск». Україна на шляху до останнього здобуття незалежності (серпень-грудень 1991р.) / О.Бойко // Віче: теоретичний і суспільно-політичний журнал. - К. - 2004. - №8. - С.63-68.
14. Бойко О. Україна у 1985-1991 рр.: Основні тенденції суспільно-політичного розвитку / О.Бойко. - К., 2002. - С.248-258.
15. Бочаров Б. Особливості формування фонду електронної бібліотеки навчального закладу / Б.Бочаров, М.Восводіна, І.Рябенко // Вісник книжкової палати. - 2006. - №12. - С.37-38.
16. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях / Г.Булашев. - К.: Довіра, 1992.
17. Бур'ян Л. Екологічне просвітництво як важлива складова діяльності публічної бібліотеки / Л.Бур'ян // Бібліотечний Форум України. - 2007. - №3. - С.31-34.
18. Веселова О. Українське суспільство в 1945-1953 рр.: ідеологізація по-сталінськи / О.Веселова // Історичний журнал. - 2005. - №1. - С.86-96.
19. Винниченко І. Україна 1920-1980-х: депортації, заслання, вислання / І.Винниченко. - Київ, 1994.
20. Вінграновський М. Іван Дзюба очима шістдесятників / М.Вінграновський // Слово і час. - №7. - 2001. - С.11-22.
21. Влащенко Л. Технологія створення колекції повнотекстових електронних видань у бібліотеках / Л.Влащенко, Т.Грищенко, О.Нікітенко // Бібліотечний Форум України. - 2005. - №4. - С.26-30.
22. Влащенко Л. Електронні бібліотеки та інформаційно-бібліотечні системи / Л.Влащенко, Т.Грищенко, О.Нікітенко // Бібліотечний Форум України. - 2006. - №3. - С.2-3.
23. Гальчинський А. Кінець тоталітарного соціалізму. Що далі? / А.Гальчинський - Київ, 1996.
24. Гнатюк О. Архіви про шістдесятників / О.Гнатюк // Літературознавчі зошити. - Вип. 1. - 2001. - С.54-60.
25. Гнатюк О. Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність / О.Гнатюк. - К., 2005. - 528с.
26. Голик Ю., Карапетян Л. Тщетные поиски объективных причин распада Союза / Ю.Голик, Л.Карапетян // НГ - сценарий. - 1997. - 10 июля.
27. Голубенко П. Україна і Росія у світлі култрних взаємин / П.Голубенко. - К.: Дніпро, 1993.
28. Горинь М. Ми мріяли про незалежну державу / М.Горинь // Зустрічі (Варшава), 1991. - №2.
29. Горобець В. «Волимо царя східного...» Український Гетьман та російська династія до і після Переяслава / В.Горобець. - К., 2007. - 464с.
30. Горський В. Нариси історії філософії культури Київської Русі / В.Горський. - К.: Наукова думка, 1993.
31. Грабовський С. Шкляр Л. З дистанції чотирьох років: [4 роки незалежної України] / С.Грабовський // Політика і час. - 1995. - №11. - С.37-47.
32. Гречанинов В. Після розпаду біполярної системи. Новий світовий порядок та глобалізація на початку XXI століття / В.Гречанинов // Політика і час. - 2002. - №1.
33. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX ст. / Я.Грицак - Київ: Генеза, 1996. - 358с.
34. Гундорова Т. Франко - не Каменяр / Т.Гундорова. - Мельбурн: У-н ім. Монаша, 1996. - 326с.
35. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискусія раннього українського модернізму Постмодерна інтерпретація / Т.Гундорова. - Львів, 1997. - 426с.
36. Гунчак Т. Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії / Т.Гунчак. - К.: Либідь, 1993. - 287с.
37. Давыдова Н. Фонды электронных документов в библиотеке / Н.Давыдова // Научные и технические библиотеки. - 2005. - №2. - С. 60-65.
38. Даниленко В. Сталінізм на Україні 20-30-ті рр. / В.Даниленко. - К.: Либідь, 1991.
39. Даниленко В., Касьянов Г., Кульчицький С. Сталінізм на Україні (20-30-ті роки) / В.Даниленко, Г.Касьянов, С.Кульчицький. - К., 1991.
40. Дашкевич Я. Постаті. Нариси про діячів історії, політики, культури / Я.Дашкевич. - Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2007.
41. Дзюба І. Україна перед Сфінксом майбутнього / І.Дзюба // Сучасність. - 2001. - №12.
42. Дзюба І. Пастка. Тридцять років зі Сталіним. П'ятдесят років без Сталіна / І.Дзюба. - К.: Криниця, 2003. - 144с.
43. Долінська М. Львів: простір і мешканці (історико-урбаністичний нарис) / М.Долінська. - Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2006.
44. Драч І. Самостійна робота студентів ВНЗ як важливий елемент сучасної підготовки фахівців / І.І.Драч // Нові технології навчання. - К.: НМУВО, 2004. - Вип.37. - С.86-91.
45. Іванисенко В. Животрепетна наша історія. Шістдесятництво: родовід і доба / В.Іванисенко // Київ, 1997. - №1-2. - С.94-100.
46. Ільницький М. Західноукраїнська і емігрантська поезія 20-30-х років / М.Ільницький. - К.: Знання України, 1992. - 48с.
47. Іванов В. Електронна бібліотека як індикатор статусу університета / В.Іванов // Научные и технические библиотеки. - 2007. - №8. - С. 22-31.
48. Йовенко С. Незайві корективи в історію шістдесятництва (3 нагоди 60-річного ювілею поета Юрія Каплана) / С.Йовенко // Вітчизна. - №7-8.- 1997.-С.125-132.
49. Евтушенко С. Примитив. Очерки по теории, историографии, истории художественного примитива / С.Евтушенко. - Х.: ХНУ, 2001. - 234с.
50. Єкельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві С.Єкельчик. - К., 2008. - 304с.

51. Загайкевич М. Іван Франко і українська музика / М.Загайкевич. – К.: Наукова думка, 1992. – 118с.
52. Зайцев Ю. Дисидентні: опозиційний рух 60-80-х років: Сторінки історії України: ХХ століття / Ю.Зайцев. – Київ, 1992.
53. Забелина О. Формирование информационной культуры студентов университета / О.Б.Забелина // Научные и технические библиотеки. – 2004. – №8. – С.45-47.
54. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст / О.Забужко. – К., 1992. – 65с.
55. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу / О.Забужко. – К.: Факт, 2001. – 160с.
56. Загайкевич М. Іван Франко і українська музика / М.Загайкевич. – К.: Наукова думка, 1992. – 118с.
57. Залізняк Л. Походження українського народу / Л.Залізняк. – К.: Абрис, 1996.
58. Зборовська Н. Шістдесятники / Н.Зборовська // Слово і час, 1999. – №1. – С.74-80.
59. Зона відчуження. Українська олігархія між Сходом і Заходом.-К., 2004.- 224с.
60. Зінкевич О. Протистояння (1968-1973) / О.Зінкевич // Сучасність. – №6.-2000.-С.66-81.
61. Зубченко С. Відносини держави та церкви: українські реалії / С.Зубченко // Україна: громадсько-політичний, літературно-художній часопис. – К. – 2003. – Ч.9. – С.43-44.
62. Калинець І. Пробуджена Муза / І.Калинець. – Варшава, 1991.
63. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм та українська інтелігенція / Г.Касьянов, В.Даниленко. – К.: Наукова думка, 1991.
64. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років / Г.Касьянов. – К.: Либідь, 1995. – 192с.
65. Касьянов Г. Сучасна історія України: проблеми, версії, міркування / Г.Касьянов // Український історичний журнал. – К. – 2006. – №4. – С.4-5.
66. Каспрук В. Україна: на шляху до «революції розвитку» / В.Каспрук // Сучасність: література, наука, мистецтво, суспільне життя. – Київ, 2005. – №4. – С.75-89.
67. Качалина В. Інтернет-ресурси в формуванні бібліотечних фондів (дайджест) / В.Качалина // Библиотечное дело – ХХІ век. – 2004. – Вып. 2 (8). – С.96-122.
68. Кирюшко М. Національне відродження і релігія / М.Кирюшко. – К.: Асоціація «Україна», 1995. – 208с.
69. Кожевникова Е. Виртуальная библиотека – к услугам пользователей университета / Е.Кожевникова // Научные и технические библиотеки. – 2004. – №12. – С.41-52.
70. Колибанова К. Україно-сербські культурні зв'язки ХVІІІ століття / К.Колибанова. – К.: Абрис, 1993.
71. Коляновцева Н. Вузовська бібліотека в новій ситуації / Н.А.Коляновцева // Мир библиографии. – 2007. – №3. – С.7-8.
72. Коновець О. Просвітницький рух в Україні (ХІХ – перша третина ХХ століття) / О.Коновець. – К.: Хрещатик, 1992.
73. Концепція інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів України/АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Авт. кол.: О. В. Сухомлинська (кер.), В. Ю. Биков, П. І. Рогова, Ю. І. Артемов та ін. // Освіта України. – 2006. – 17 берез. (№ 21). – С. 6.
74. Косик В. Україна під час Другої світової війни. – 1938-1945 / В.Косик. – Київ-Париж-Нью-Йорк-Торонто, 1992.
75. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або дефект головного дзеркала / Л.Костенко // Голос України. – 199. – №23. – С.7-8.
76. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ ст. / Пер. з англ. / Б.Кравченко. – К.: Основи, 1997. – 423с.
77. Кравчук Л. Останні дні імперії... Перші роки надії / Л.Кравчук. – К., 1994. – С.35-36.
78. Кравчук Л. Масло те, що масло: Спогади і роздуми / Л.Кравчук. – К.: Століття, 2002.
79. Крикун М. Між віною і радою. Козацтво Правобережної України в другій половині ХVІІ – початку ХVІІІ століття / М.Крикун. – К., 2006. – 472с.
80. Кругтяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (кін. ХІХ ст. – 1939р.) / М.Кругтяк, 1993. – 200с.
81. Кульчицький Я. Україна стає незалежною / Я.Кульчицький // Історичний календар 2001. – К. – 2001. – С.400-402.
82. Кульчицький Я., Настюк М., Тищик Б. Історія держави і права України / Я.Кульчицький, М.Настюк, Б.Тищик. – Львів, 1996.
83. Курас І. Федерація чи унітарна держава? Загальнонаціональні та релігійні державотворчі інтереси в сучасній Україні / І.Курас // Політика і час. – 1993. – №6.
84. Курносів Ю. Інакомислення в Україні (60-ті – перша половина 80-х рр.) / Ю.Курносів. – Київ, 1994.
85. Легкий П. «Потік свідомості» у прозі Івана Франка / П.Легкий // Літературознавство. – ІV Міжнар. Конгрес українців. – К., 2000. – Кн.1. – 312с.
86. Литвин В. Політична арена України. Дійові особи та виконавці / В.Литвин. – К.: Абрис, 1994. – 495с.
87. Литвин В. Україна: хроніка поступу / В.Литвин. – К.: Альтернативи, 2001.
88. Лук М. Етичні ідеї в філософії України другої половини ХІХ – початку ХХ століття / М.Лук. – К.: Наукова думка, 1993. – 150с.
89. Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертників / Л.Лук'яненко. – К., 1991.
90. Маланок Є. Нариси з історії нашої культури / Є.Маланок. – К.: Довіра, 1992.
91. Маркова О., Довгаленко Н. Завжди «шістдесятники» / О.Маркова, Н.Довгаленко // Музика. – №1. – 1995. – С.6-7.
92. Масенко П. Нарис до історії української церковної музики. – Препринт. вид. / П.Масенко. – К.: Музична культура, 1994. – 112с.
93. Масловська Т. Ще раз про шістдесятництво / Т.Масловська // Слово і час. – №11. – 1999. – С.33-37.
94. Медвідь В. Шістдесятництво: міф і реальність / В.Медвідь // Українські проблеми. – 1998; Кур'єр Кривбасу. – 1997. – №79-80.
95. Мельник І. Політичні процеси на території СРСР після серпневих подій 1991 р. / І.Мельник // Історичний журнал. – 2005. – №1. – С.97-102.
96. Меднекова Г. Українська і зарубіжна культура ХХ ст. / Г.Меднекова. – К., 2002.
97. Мусієнко О. Василь Симоненко / О.Мусієнко // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К.: Дніпро, 1994.
98. Мушинка М. Колеса крутяться... Спогади / М.Мушинка. – Пряшів, 1998.
99. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття / І.Нагаєвський. – К.: Український письменник, 1993.
100. Наливайко Д. Козацька християнська республіка (Запорізька Січ у західноєвропейських історико-культурних пам'ятках) / Д.Наливайко. – К.: Дніпро, 1992.
101. Наулко В., Миронов В. Культура і побут українського народу / В.Наулко, В.Миронов. – К.: Наукова думка, 1993.
102. Номис М. Українські приказки, прислів'я і таке інше / М.Номис. – К.: Либідь, 1993.
103. Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України № 537-V від 09.01.07 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 8. – С. 9-18.
104. Орлик Ю. СССР: период полураспада? / Ю.Орлик // Известия. – 1991. – 21 авг.
105. Охрімівич А. З когорти шістдесятників / А.Охрімівич // Сучасність, 1992. – №12. – С.129-136.
106. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / С.Павличко. – К.: Либідь, 1997.
107. Павлишин М. Герб меланхолії: поезія Ігоря Калинця / М.Павлишин // Сучасність. – №9. – 2001. – С.92-105.
108. Панченко В. Одиночність на верхов'ях. Поезія Ліни Костенко во времена «оттепели» и «заморозков» / В.Панченко // День. – 2004. – 30 июля.
109. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту / О.Пахльовська // Сучасність. – №4. – 2000. – С.65-84.
110. Перепелица И. Библиотека как центр экологической культуры / И.Перепелица // Библиотечный Форум Украины. – 2006. – №1. – С.37-38.
111. Петров В. Українська інтелігенція – жертва більшовицького терору / В.Петров. – К.: Наукова думка, 1995.
112. Петрова О. Дещо з архіву та сучасного мистецтва України / О.Петрова // Сучасність. – №12. – 2000. – С.119-133.
113. Плохій С. Наливайкові віра. Козаки та релігія в ранньомодерній Україні / С.Плохій. – К.: Серія «Критичні студії», 2005. – 496с.
114. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму / Я.Поліщук. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. – 392с.
115. Ріпко О. У пошуках страченого минулого: Ретроспектива мистецької культури Львова ХХ ст. / О.Ріпко. – Львів: Каменяр, 1996 – 286с.
116. Рогова П. Інформаційний простір України: роль освітніх бібліотек у його формуванні. [Електронний ресурс] / Рогова Павла Іванівна, Варахсіна Наталія Володимирівна // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – № 1. – Режим доступу: <http://www.ime.edu.ua.net/em7/emg.html>.
117. Ростю Д. Переходи к демократии: попытка динамической модели / Д.Ростю // Полис. – 1996. – №5.
118. Русначенко А. Національно-визвольний рух на Україні: Середина 1950-х – початок 1990-х років / А.Русначенко. – Київ: Видавництво Олени Теліги, 1998.
119. Рябчук М. І це вони заперещали? / М.Рябчук // Сучасність. – №1. – 1998. – С.113-125.
120. Салига Т. Його терновий вінок: Штрихи до літературної силуетки Ігоря Калинця / Т.Салига // Дзвін. – Ч.9-10. – 1992. – С.147-152.
121. Сас П. Політична культура українського суспільства (кінець ХVІ – перша половина ХVІІ ст.) / П.Сас. – К.: Логос, 1998.

122. Святі Київської Русі. – К.: Либідь, 1994.
123. Сверстюк С. Шістьдесятники і Захід / С.Сверстюк // Блудні сини України. – К., 1993.
124. Свешніков І. Битва під Берестечком / І.Свешніков. – Львів: Слово, 1993.
125. Семикіна Л. Переможець свого часу / Л.Семикіна // Червона тіль каліни: Алла Горська. Листи. Спогади. Статті. – К., 1996. – С.185-192.
126. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у 1944-1953 рр. Нові документи й матеріали / В.Сергійчук. – К.: Дніпро, 1999.
127. Смолій В., Гурій О. Як і коли почала формуватися українська нація / В.Смолій, О.Гурій. – К.: Наукова думка, 1991.
128. Софонович Ф. Хроніка з літописів стародавніх / Ф.Софонович. – К.: Наукова думка, 1992.
129. Ступарик Б., Мацюк В. Ідея національної школи та національного виховання в педагогічній думці Галичини (1772-1939 рр.) / Б.Ступарик, В.Мацюк. – Коломия: Вік, 1995. – 374с.
130. Сухий О. Національна ідея в програмах та діяльності українських політичних партій Галичини (кін. XIX – поч. XX ст.) / О.Сухий. – Львів: Каменяр, 1998. – 132с.
131. Танюк Л. Парастас: Іван Світличний, Алла Горська, Володимир Глухий, Мар'ян Крушельницький / Л.Танюк. – К.: Сфера, 1998.
132. Терещенко Ю. Україна і європейський світ. Нарис історії від утворення старокиївської держави до кінця XVI ст. / Ю.Терещенко. – К.: Перун, 1996.
133. Тищик Б., Вівчаренко О. Західноукраїнська Народна Республіка / Б.Тищик, О.Вівчаренко. – Коломия, 1993. – 247с.
134. Ткаченко Ю. «Електронні», «цифрові» та «віртуальні» бібліотеки: термінологічні зауваження / Ю.Ткаченко // Бібліотечний вісник. – 2006. - №2. – С.14-16.
135. Толочко П. Київська Русь / П.Толочко. – К.: Абрис, 1996.
136. Фартушний О. Українська культура / О.Фартушний. – К., 2000.
137. Чоповський В. Українська інтелігенція в національно-визвольному русі на Західній Україні (1918-1939) / В.Чоповський. – Львів, 1993. – 273с.
138. Чугаєв С., Щепоткин В. Союз распадается под перебранку депутатов / С.Чугаєв, В.Щепоткин // Известия. – 1991. – 28 авг.
139. Швагуляк М. Штрихи до політичного портрета Львова (др. пол. XIX – поч. XX ст.) / М.Швагуляк // Lwow: miasto spoleczenstwo – kultura. – Krakov: Wydawnictwo Naukowe WSP. – 1998. – Том II.
140. Шевельов Ю. Про двох поетів з княжими іменами / Ю.Шевельов // Сучасність. - №4. – 1992. – С.113-120.
141. Шерех Ю. Третя сторожа. Література. Мистецтво. Ідеології / Ю.Шерех. – К., 1993.
142. Шип Н. Интеллигенция на Украине (XIX век). Историко-социологический очерк / Н.Шип. – К.: Наукова думка, 1991. – 171с.
143. Шовкун В. Система проти «Я». З автобіографічного циклу «життя в абсурді» / В.Шовкун // Київ. – 1998. - №11-12. – С.47-56.
144. Шрайберг Я. Бібліотеки в умовах правової та технологічної еволюції процесів суспільного розвитку / Я.Шрайберг // Вища школа. - 2008. - №10. – С.33-48.
145. Юсова Н. Давньоруська народність: зародження і становлення концепції в радянській історичній науці (1930-ті – перша половина 1940-х рр.) / Н.Юсова. – Київ: ВД «Стилос», 2006.
146. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н.Яковенко. – вид. 2-ге, доп. і розш. – К., 2005. – 560с.
147. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVII ст. / Н.Яковенко. – К.: Критика, 2002. – 416с.
148. Якущик В. Государство переходного периода: Вопросы теории / В.Якущик. – К.: Либідь, 1991.

УДК 322:348.8(477)

Ірина Булига, к.і.н., ст. викладач кафедри філософії
Рівненського державного гуманітарного університету

ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стаття присвячена проблемі державно-конфесійного розвитку України в сучасних умовах.

Ключові слова: конфесійний розвиток, міжконфесійний діалог, релігія, держава.

В статтє рассматриваются проблемы государственного развития современной Украины.

Ключевые слова: конфессиональное развитие, диалог конфессий, религия, государство.

The article deals with the problem of denominational development in Ukraine in the current context.

Key words: confessional development, interconfessional dialog, religion, state.

Постановка проблеми. Релігійний комплекс України являє собою складну систему взаємодій та взаємовпливів організаційно структурованих церковних і релігійних інституцій. Ця система інкорпорована в суспільне життя, чутливо реагує на утвердження в громадській свідомості демократичних принципів, світоглядних і національних ідей, морально-етичних цінностей, власних позицій у трактуванні національної і церковної історії. Зростає кількість релігійних інституцій, збільшилась питома вага населення, інтегрованого в різні види церковної діяльності, відбулось розширення соціальної сфери, де присутність церков і релігійних організацій є дедалі більш відчутною. За нових соціально-політичних умов релігійні інституції поряд із всеосяжною включеністю у соціокультурний простір опинилися перед загрозою загострення міжконфесійних і внутрішньочерковних суперечностей. Разом з динамічним відродженням релігійно-церковного комплексу даються взнаки і напластування старих проблем, а відтак, і нових труднощів. Послаблення соціального статусу громадянина, міжконфесійна ворожнеча, нерідко подана у вигляді «боротьби за владу» скеровує свідомість людини до пошуків глибших, духовних цінностей, за допомогою яких можна б було відродити як себе, так і державу. Під таким кутом зору констатуємо, що соціально-політична стабільність України багато в чому зумовлюється змістом та спрямованістю взаємовідносин держави та релігійних інституцій. Відтак метою статті постає аналіз державно-конфесійних відносин сучасності в Україні.

Рівень розробки проблеми. Наслідком особливостей процесу взаємодії релігійного і політичного чинників розвитку суспільства є сформовані певні моделі державно-церковних відносин, дослідження яких займає чільне місце в релігієзнавчій і політологічній літературі (С. Здіорук [3;4], В. Єленський [1;2], В. Лешан [7], А. Колодний [6], Л. Шугаєва [8], П. Яроцький [9] та інші).

Виклад основного матеріалу. На наш погляд, різноманітність і неоднозначність думок українських науковців щодо сучасної моделі церковно-державних відносин в Україні, свідчить про пошуки шляхів ідентифікації самими християнськими Церквами свого місця у суспільстві і одночасно про невизначеність державної політики по відношенню до останніх. Нам імпонує думка С. Здіорука і В. Єленського, яку ми повністю розділяємо про те, що за роки незалежності вдалося сформувати цивільзоване поле державно-церковних відносин, яке в основних параметрах відповідає міжнародним критеріям і стандартам. Сутнісно ця система відносин спирається на філософію, яка визнає прімаат особи над державою і те, що держава тим могутніша, чим вище добробут її громадян і чим послідовніше поважаються їхні громадянські права і свободи [2, с. 24; 4, с. 464]. Період становлення церковно-державних відносин в Україні практично завершився. Утворено інститути, що координують відносини між церквою та державою: з боку держави – це Державний комітет України у справах національностей

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Нагірний Віталій (Краків, Польща)

Ятвязький похід галицько-волинських князів 1248/49 року: перебіг і результати 3

Ващук Дмитро (Київ)

Пограниччя у Великому князівстві Литовському: від конфлікту до правового вирішення 6

Бартош Іван (Ніжин)

Татарський фактор у Литовсько-Московському протистоянні (1474–1480 рр.) 8

Денисюк Василь (Луцьк)

Волинський селянин проти польського шляхтича:

соціальна природа конфлікту у Луцькому повіті в 1795–1860 рр. 10

Трофімук Тетяна (Луцьк)

Удосконалення законодавчої бази виконання рекрутської повинності єврейським населенням

Правобережної України у 20–50-х рр. XIX ст. 13

Гальчинський Богдан (Київ)

Формування засад демократичного світогляду М. В. Лисенка

в умовах українського національного відродження середини XIX ст. 17

Желізняк Василь (Кременець)

Губернатор в системі управління Правобережної України 20

Буліга Микола (Луцьк)

Юридичне забезпечення виборів до Державної Думи царської Росії

(за матеріалами Волинської губернії) 22

Іваненко Оксана (Київ)

Участь учених-природознавців Харківського університету

в міжнародних наукових форумах на початку XX ст. 25

Хома Іван (Львів)

1-ий полк Січових Стрільців під командуванням Є. Коновальця (березень–квітень 1918 р.):

від створення до розформування 28

Мягка Ольга (Миколаїв)

Національно-культурний розвиток польської національної меншини

Південної України в 20-х рр. XX ст. 32

Терещук Марія (Рівне)

Здобуття вищої освіти українцями Галичини у 1919– 1924 роки 35

Гуменюк Оксана (Рівне)

Церковні процеси на початку Другої світової війни

в новоприсланих землях (вересень 1939–червень 1941 рр.) 38

Кокоско Федір (Миколаїв)

Колабораціонізм в роки війни.

Військові формування в складі вермахту і військ СС 41

Ляхно Віта (Полтава)

Місцева окупаційна преса Полтавщини про виїзд і перебування

української робочої сили в країнах Третього Райху 43

Маринченко Ганна (Миколаїв)

Релігійно-церковне життя у Південній Україні в повоєнний період 46

Бойко Вікторія (Луцьк)

УРСР в структурах ООН у післявоєнні роки 48

Ревенко Віра (Миколаїв)

Організація і діяльність сільської художньої самодіяльності

повоєнного періоду в Південній Україні (1945–1955 рр.) 51

Ляхно Олександр (Полтава)

Партійно-державна репресивна політика щодо Спільки Церков ЄХБ у 1960–1980-их роках 54

Середюк Тетяна (Івано-Франківськ)

Вплив еміграційних процесів на родинні відносини українського населення

в кінці XX – початку XXI століття (на прикладі Івано-Франківської області) 57

Ніжник Альона (Рівне)

Правове становище пізньопротестантських конфесій

на українських землях у другій половині XIX – початку XX ст. 60

Грипич Світлана, Білявцева Ольга (Рівне)

Бібліографія культури України доби незалежності як основа підготовки

фахівців-культурологів (на прикладі фондів наукової бібліотеки

Рівненського державного гуманітарного університету) 63

Буліга Ірина (Рівне)

Державно-конфесійні відносини в Україні: проблеми та перспективи 68

Коржик Ольга (Луцьк)

Роль державних структур у реалізації міграційної політики на Волині 71

СЕКЦІЯ II. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Коберник Ніна (Рівне) Соціально-культурні передумови формування світогляду Кирила і Мефодія	74
Юсупович Адріан (Jusupović Adrian) (Варшава, Польща) Zasięg terytorialny ziemi drohickej w średniowieczu	77
Ісмаїлова Ленора (Луцьк) Характер взаємовідносин Кримського ханства та Османської імперії (70-ті роки XV–XVI ст.)	80
Степонавичене Лирия (Вильнюс) (Литва) Некоторые особенности реализации норм залогового права (в первые годы действия второго литовского статута)	83
Степанов Дмитро (Москва) Отечество и народ. Польское протонациональное самосознание и Освободительная война украинского и белорусского народов 1648-54 гг.	88
Шеретюк Руслана (Рівне) Імперське законодавство кінця XVIII ст. як джерело політики російського самодержавства щодо Уніатської церкви	91
Блох Юлія (Рівне) Лейбористська еліта британського суспільства: оцінка зовнішньополітичних кроків країни на початку XX століття	95
Мишков Віктор (Рівне) Російська Православна церква та старообрядництво: шляхи та проблеми об'єднання	98
Клим'юк Уляна (Івано-Франківськ) Погляди Романа Дмовського на розвиток ідеї польської державності під час Першої світової війни	101
Кузьбіда Малгожата (Kuźbida Małgorzata) (Перемішль, Польща) Zarys dziejów ukraińskiej polityki międzynarodowej: analiza porównawcza z okresu Ukraińskiej Republiki Ludowej jej wpływ na współczesność w kontekście rozwoju doktryny państwowej	104
Щавлінський Микола (Мінськ, Республіка Білорусь) Формирование белорусских частей в Одессе в контексте создания белорусской государственности (1917 – 1919 гг.)	107
Кукса Олександр (Мінськ, Республіка Білорусь) Создание советских республик Белоруссии и Украины в начале 1919 г.: отличия и закономерности	109
Сай Галина (Рівне) Експедиції й погроми євреїв у Другій Речі Посполитій (1918 – початок 1920-х років)	111
Бунечко Сергій (Рівне) Політико-правове становище національних меншин Польщі та їхні майнові права (1918–1939 рр.)	114
Бородинська Ліна (Рівне) Культурницька діяльність евангельських християн у Польщі (1918–1939 рр.)	117
Сидорик Надія (Івано-Франківськ) Німецька національна меншина Польщі в зовнішній політиці Німеччини (1919–1939 рр.)	120
Чорненький Роман (Івано-Франківськ) Мисливство як елітарний засіб відпочинку населення Станиславівського воєводства (1921–1939 рр.)	124
Цьвенк Хенрик (Święk Henryk) (Ченстохов, Польща) Polacy i Rosjanie. Historyczne aspekty skomplikowanych stosunków	127
Мігун Дмитро (Мінськ, Республіка Білорусь) Планы нацистского руководства Германии в отношении Беларуси и Украины в преддверие Второй мировой войны	130
Афоніна Ірина (Київ) Культурно-масові заходи як чинник впливу на формування історичної пам'яті про Другу світову війну в американській та радянській зонах окупації Німеччини (1945–1949 рр.)	135
Оксамитний Юрій (Луцьк) Радянсько-ізраїльські відносини під час палестинської війни 1948–1949 рр.: військово-технічні аспекти	137
Разіцький Віталій (Кременець) Особливості втілення в життя завдань інформаційної політики США в Саудівській Аравії у 40–50-х рр. XX ст. історичної пам'яті суспільства	140
Десятничук Ігор (Рівне) Суспільні процеси в Чехословаччині в 60-х рр. XX ст. як передумови кризи 1967–1970 рр.	144
Віруцька Світлана (Рівне) Події 1968 року в Чехословаччині: югославський резонанс	146
Слесаренко Андрій (Рівне) Прореформаторські та антиокупаційні виступи державно-партійного керівництва й громадськості в Чехословаччині (друга половина 1968 р.–1969 р.)	149
Мартинчук Інна (Рівне) Внутрішньополітичні реалії Словаччини 1993–1998 рр. в оцінках представників євроатлантичних структур	152
Загарій Андрій (Ізмаїл) Економічна співпраця України та Росії в 2000-х роках	156

Гайдукевич Анастасія (Рівне) Історична політика Росії та Польщі кінця XX – початку XXI ст.: шлях до порозуміння?	160
Давидчук Сергій (Рівне) Візит А. Лібермана 4–9 грудня 2009 р. до України та його значення для розвитку українсько-ізраїльських відносин	163
Кошій Юлія (Київ) Проблема Гібралтару в контексті інтеграції Іспанії в НАТО	166
Філіпчук Ігор (Рівне) Філософські ідеї Карела Косіка та Івана Світака	170
Постоловський Руслан (Рівне) Чеські демократичні традиції у вимірі історичної пам'яті суспільства	171
Троян Сергій (Рівне) Цивілізаційні особливості України у вимірі глобалізації	177
Киридон Алла (Київ) Колорит пам'яті у «просторі досвіду» і «горизонт очікувань» у перехідні епохи	180
Білянський Олег (Тернопіль) Особливості суспільно-політичного розвитку Польщі (1991–2005 рр.)	182

СЕКЦІЯ III. ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Синюк Сергій (Рівне) Двір волинського князя Володимира Васильковича як осередок книжної культури в історичних джерелах та українській історіографії	186
Лопацька Наталія (Рівне) Особливості еволюції статусу Дерманського монастиря у кінці XVI – першій половині XVII ст.	189
Капустін Гліб (Рівне) Детермінанти формування навчально-виховного вектора діяльності православних братств на Волині у другій половині XIX ст.	192
Тимочко Ірина (Рівне) Аспекти благодійницької діяльності Острозького Кирило-Мефодіївського православного братства	195
Біляк Леся (Івано-Франківськ) Громадсько-політична діяльність Кирила Трильовського у період ЗУНР (1918–1923 рр.)	198
Галуха Василь (Рівне) Передумови та законодавче забезпечення меліорації на Волині у міжвоєнний період	202
Паврозник Тетяна (Рівне) Взаємовідносини партії «Сельроб» з польською владою у міжвоєнний період	205
Переходько Наталія (Рівне) Діяльність станцій опіки над матір'ю та дитиною у Західній Волині (1921–1939 рр.)	209
Давидюк Руслана (Рівне), Гладка Лариса (Рівне) Заборона Рівненської повітової «Просвіти»: причини та наслідки	211
Ткачук Ірина (Кременець) Роль діячів «Просвіти» в історії Волині (20-30-ті рр. XX ст.)	214
Ткачук Ірина (Острог) Організаційна структура та програмні засади Товариства імені Петра Могили (1931–1939 рр.)	216
Синяк Степан (Рівне) Участь польських парамілітарних організацій Волині в святкуваннях ювілейних дат Польської держави	219
Кравчук Дмитро (Рівне) Партизанський рух на Рівненщині у 1941–1944 рр.: передумови, етапи розгортання	222
Чернявський Валерій (Миколаїв) Качественный и количественный состав населения, вывезенного на принудительные работы в Третий рейх в 1941–1944 годах (на материалах Николаевской области)	225
Добровичинська Валентина (Рівне) Культурне дозвілля цивільного населення та німецьких окупантів у м. Рівному (1941–1944 рр.)	229
Мазурок Валентин (Кременець) Суспільно-політичні процеси на Волині на завершальному етапі Другої світової війни	232
Антонюк Ярослав (Острог) Керівництво і структура оунівського підпілля на Берестейщині (1944–1952 рр.)	235
Ленартович Олег (Луцьк) Збройна боротьба на Волині (1944–1945 рр.)	238
Вертелецька Наталія (Рівне) Динаміка етнонаціональної структури населення Рівненщини після Другої світової війни (1944–1953 рр.)	241
Шафрай Олена (Рівне) Ідеологічний контроль над освітньою галуззю західноукраїнських областей у повоєнний період	245
Скакальська Ірина (Кременець) Спогади Ю. Шумовського як джерело з історії діяльності духовної інтелігенції Волині першої половини XX ст.	247
Сорочинська Тетяна (Рівне) Становлення радянської системи педагогічної освіти на Рівненщині: спроба ретроспективного аналізу	250

Борейко Галина (Рівне)	
Професійний театр Рівного 50–60-х років XX століття	253
Ларькіна Людмила (Рівне)	
Створення комісії сприяння за дотриманням законодавства про релігійні культу на Рівненщині (1960–1965 рр.)	256
Загребельна Людмила (Острог)	
Християни віри євангельської на Рівненщині (60-ті – середина 80-х рр. XX ст.)	258
Соловей Олександр (Кременець)	
Кременецька тюрма як знаряддя боротьби окупаційних режимів з населенням краю	261
Томаченко Олександр (Луцьк)	
Краєзнавство в системі шкільної історичної освіти	265

СЕКЦІЯ IV. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО, ІСТОРИОГРАФІЯ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

Пшеничний Юрій (Дубно)	
Керамічний комплекс ранніх слов'ян із села Липа Дубенського району Рівненської області	269
Блануца Андрій (Київ)	
Ординський посол Михайло Васильович Свиноський та історія надання йому маєтку Свинохи на Волині (два документи про надавчу політику Ягеллонів на українських землях Великого князівства Литовського)	271
Чекурков Василь (Рівне)	
Основні типи керамічного посуду XV – першої половини XVII ст. за результатами розкопок 2005 року в Дубні	274
Бурян Олександр (Кишинів, Республіка Молдова), Красножон Андрій (Одеса)	
Конструктивні характеристики Бендерської фортеці (XVI–XVIII вв.)	277
Войтюк Олексій (Рівне)	
Достовірність робіт Наполеона Орди на прикладі малюнків замків у Острозі, Тайкурах і Корці Рівненської області	282
Бундюченко Тетяна (Миколаїв)	
Формування демократичного світогляду М. М. Аркаса під впливом родини	284
Якобчук Світлана (Київ)	
Листування Ф. П. Матушевського до С. О. Єфремова як джерело дослідження громадського життя початку XX ст.	287
Якобчук Надія (Київ)	
Листування І. М. Каманіна з І. І. Білозерським (1903–1909 рр.) як історичне джерело	289
Березовський Олег (Київ)	
Друковані періодичні органи українських партій Наддніпрянщини (1905–1914 рр.) у вітчизняній історіографії	292
Сова Андрій (Львів)	
Символіка українських організацій «Сокіл» у Галичині (кінець XIX століття – 1939 р.)	295
Назарова Катерина (Миколаїв)	
Аграрна історія УРСР наприкінці 1920– початку 1930 років як предмет досліджень сучасної зарубіжної історичної науки	299
Зеркаль Микола (Миколаїв)	
Сучасна історіографія історії України 20-х років XX століття	303
Нефьодов Дмитро (Миколаїв)	
Історіографія підпільно-партизанського руху у Південній Україні в роки Великої Вітчизняної війни (1941–1944 рр.): аналіз мемуарних джерел	306
Турчин Тетяна (Івано-Франківськ)	
Сучасна українська історіографія про умови праці та побуту українських «остарбайтерів» у Німеччині в роки Другої світової війни	309
Мармілова Ольга (Донецьк)	
«Донецький вісник» як джерело вивчення історії остарбайтерів Донеччини	312
Кондратенко Олег (Київ)	
Підготовка узагальнюючого курсу «Нариси стародавньої історії УРСР»	315
Хрящевська Людмила (Миколаїв)	
Тенденції етнодемографічного розвитку української нації у XX – на початку XXI ст.	318
Пастушенко Тетяна (Київ)	
Метод усної історії та усно історичні дослідження в Україні (Дослідження за методом усної історії в Україні: світовий досвід та вітчизняні перспективи)	321
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	326
ЗМІСТ	329

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – *В.М. Шеретюк*

Комп'ютерна верстка – *В.Б. Самсонюк*

Обкладинка – *Г.В. Волохов*

Підписано до друку 29.11.2010 р.
Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”.
Наклад 300 прим. Обліково-видавничих аркушів 31,7.
Замовлення № 91/1.

Відруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету,
вул. С.Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33028.

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненській державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Вип.20. – Рівне: РДГУ, 2010. – 333 с.